

ESTAT ACTUAL DE LA FLORA I VEGETACIÓ DEL MONTGÓ.

M.ª Pilar Donat

1.- Vegetació.

En uns taulellets que es conserven a Jesús Pobre apareixen pintats el Pare Pere (el popular fra Pere Esteve) en primer terme i el Montgó al fons. Crida l'atenció la imatge que l'artista ens transmet del segle XVIII: una muntanya desarborada de la que sols destaca unes palmeres. És significatiu també que, quan Cavanilles narrà el seu viatge de Dénia a Xàbia, va anomenar "calveros" als tossals de les Planes.

Aquestes dades parlen d'èpoques de desforestació del Montgó, producte d'una intensa explotació agropecuària que segurament s'alternaven amb altres de vegetació més abundant. Així, el "Plànol de la Muntanya Montgó situat en terme de Dénia", de finals del segle XIX, revela que per aquella època un pinar cobria l'ombratge del Montgó; i, tanmateix, pocs anys després, amb la creació de la "Colònia Agrícola Montgó", es va eliminar l'arbrat per a la plantació de la vinya. En la primera meitat d'aquest segle, l'aprofitament ramader en algunes zones de la muntanya era tan intens, que els pastors des dels cims baixaven les ovelles amb cordes als prats inaccessibles, per tal que pasturaren a l'estiu. A partir dels anys 60 es van anar abandonant aquestes activitats, i de nou es va produir un fort augment de biomassa.

Al Montgó, com a la resta de les muntanyes de La Marina, s'utilitzava el foc per al maneig de la vegetació: a més, hi havia incendis per causes naturals (un dels incendis de 1994 fou provocat per un llamp).

Aquestes activitats antròpiques, al costat d'un aprofitament secular de la fusta i dels mantells marginals com a combustible, s'han realitzat utilitzant les muntanyes com a una font inesgotable de recursos. El que ha provocat l'acceleració de l'erosió natural fins a tal punt que la desaparició del sòl retarda o impossibilita la reinstauració de la vegetació i canvia el microclima.

La vegetació del Montgó ha variat al llarg de la història i és resultat de l'evolució natural i de l'acció antròpica. Només romanen algunes zones relictives que informen del que pogué haver en èpoques anteriors, sota un clima semblant al d'avui i quan els processos erosius no foren tan ràpids.

La carrasca (*Quercus ilex*, subsp. *rotundifolia*) va ser un arbre protegit per la cultura grega. S'aprofitava, però arrancar-la es va arribar a castigar en certes ocasions amb la pena de mort. Òbviament, no va ocórrer el mateix en les civilitzacions posteriors, i en la Mediterrània s'en talen des de fa centenars d'anys.

Escasseja al Montgó, així com els espantallops (*Colutea arborescens*), freixes de flor (*Fraxinus ornus*) i lladerns (*Phillyrea latifolia*), arbres actualment arraconats als llocs més protegits i frescs de les vessants Nord i Oest. Tots ells van formar carrascars (variant humida de *Rubio longifoliae- Quercetum rotundifoliae*) que dominaren una part significativa de la muntanya, i dels que resten petitíssims rodals. A les solanes, l'associació és la mateixa, la seua composició florística, però, és més pobra; desapareixen les espècies que requereixen més humitat i és més freqüent l'aranyoner (*Rhamus lycioides* subsp. *lycioides*.)

La presència del boix (*Buxus sempervirens*) corrobora l'existència de boscos en altres temps. És un arbust que viu a orles i clars dels boscs del Nord-Oest de la Mediterrània. La seua distribució litoral més meridional és el Montgó, on es refugia a barrancades altes i fresques. Apareix associat al galzeran major (*Ruscus hypophyllum*), que fa pocs anys s'estenia fins a la Cova de l'Aigua; el singular boixar que formen és exclusiu del Montgó.

Les poblacions d'aquestes plantes i d'altres, com les nogueroles (*Pistacia terebintus*) i rosers (*Rosa sempervirens*), típiques dels matolls i boscs mixtos compten amb molt pocs individus. Tot sembla indicar que les condicions actuals (microclima, competència amb altres espècies, incendis, menys disseminadors, menor sòl, etc.) no les afavoreixen.

En l'actualitat la vegetació del Montgó està configurada per etapes successives del carrascar i dominant el paisatge les pinedes i el matoll, comunitats d'indubtable valor ecològic, botànic i paisatgístic.

El pi bord (*Pinus halepensis*) és producte de repoblacions i de la seua ràpida expansió natural, perquè és piròfit i s'adapta a condicions ecològiques més extremes i diverses que altres arbres. A l'altiplà cimer resten algun pi de grandària notable que, per la seua particular ubicació, ha superat els incendis passats. El cim hagué de tenir fa temps pinedes que li donarien un aspecte molt diferent a l'actual.

Sota els pins o en la seua absència, es desenvolupen els llentiscles i coscollars (*Quercu-Lentiscentum*). Aquesta comunitat es caracteritza en algun punt de la costa per l'existència de ginebre marí (*Juniperus oxycedrus* subsp. *macrocarpa*), arbust mediterrani molt escàs al litoral valencià. La savina negral (*J. phoenicea*) és un altra espècie resinosa escassa que forma amb el margalló (*Chamaerops humilis*) una comunitat (*Chamaeropo-Juniperetum phoeniceae*), que es localitza a escarpes litorals i als cims solejats.

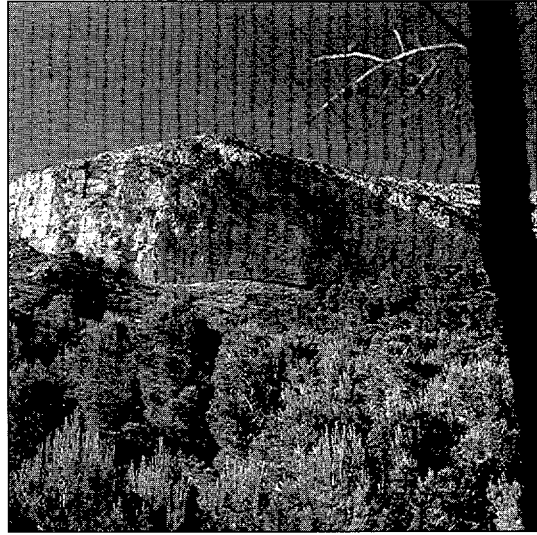
L'espígol dentat (*Lavandula dentata*) i el bruc (*Erica multiflora*) són les plantes que donen nom al matoll que imprimeix color al paisatge quasi tot l'any (*Erico-Lavanduletum dentatae*). És característic tant del Montgó, on es va descriure per primera vegada, com de les serralades litorals de La Marina i zones confrontants de La Safor. Es distribueix per tot el promontori diànic.

Damunt els substrats margosos més àrids progressen tímidament dos frígoles: *Micromeria inodora* i *Thymbra capitata*, la "pebrella" de Xàbia. Aquestes plantes eren tan nombroses que es cremaven amb llenya als forns per tal d'aromar. El matoll que constitueixen (*Erico-Saturejetum fontanesi*), raríssim al Montgó, encara pot veure's a terrenys més meridionals del terme de Xàbia. Els espartars (*Lapiedro Martinezii-Stipetum tenacissimae*) abasten també els estreps de la solana.

Als farallons del Montgó i als costers viuen la ferradura de la Marina (*Hippocrepis valentina*) i la roseta de penya (*Scabiosa saxatilis*). Formen una

INICI DE RUNAR

PINADA DE SOLANA

V. Urios

V. Urios

associació (*Hippocrepido-Scabiosetum saxatilis*) de plantes rupícoles, la distribució de les quals es redueix als penyals del Nord d'Alacant i Sud de València, i que fou descrita per primera vegada en el Montgó.

Més pròximes a la mar es troben les comunitats de plantes que suporten l'hàbit marí (*Crithmo-Helichrysetum decumbentis*, *Crithmo-Limonietum rigualii*). El fenoll marí (*Crithmum maritimum*) i les saladelles (*Limonium* spp.) són les espècies més representatives.

I als peus del Montgó, a la mar, resideix la mil'lenària *Posidonia oceanica*, la planta més genuïnament mediterrània. L' "alguer" és la planta de Xàbia que té major dimensió. Té un lentíssim creixement, estimant-se que cada metre quadrat de prada de *Posidonia* tarda 100 anys a formar-se. El seu paper ecològic al medi marí es pot comparar al dels boscos terrestres per la producció d'oxigen i la retenció de sorra.

2. Flora: el tresor botànic del montgó

L'altíssima diversitat florística del Montgó (més de 650 taxons catalogats) és a causa de la seua diversitat geomorfològica, edàfica i microclimàtica, que dona lloc a hàbitats de molt diferents condicions ecològiques. La serra, geogràficament, es troba en vies de migració de plantes, cosa que ha augmentat la possibilitat que arriben diferents espècies de molt diversa procedència. Però, a més, l'existència de plantes exclusives de la zona, revela que és aquesta un àrea on s'han produït notables processos d'especiació.

La flora aporta informació sobre èpoques climàtiques passades. Per exemple, la corona de rei (*Saxifraga longifolia*) fou una planta més extensa en les glaciacions, i que els canvis climàtics relegaren a una curiosa distribució, trobant-se als Pirineus i a les muntanyes alacantines del Montgó, Bèrnia, Aitana i Puig Campana.

La flora reflexa una estreta relació biogeogràfica amb les illes Pitiüses. *Hippocrepis valentina* és un exemple viu d'un procés d'especiació. Sens dubte, aquesta planta i *Hippocrepis balearica* procedeixen d'un avantpassat comú. L'aïllament de les dues poblacions ha fet aparèixer diferències morfològiques

per selecció natural.

Altres espècies comunes amb Eivissa són l'"herba santa" (*Carduncellus dianius*), exclusiva d'aquests territoris i que té al Montgó la població més nombrosa, i *Silene hifacensis*, planta raríssima (unes 50 mates en estat natural a la península) que ha desaparegut a Ifach, on es va trobar per primera vegada.

Esment a banda mereixen les orquídiades. Són espècies de grandària molt menor que les tropicals, però igualment atractives. Tenen gran interès ecològic per la seua estreta relació amb insectes pol.linitzadors i perquè les seues arrels són reserves alimentaries emprades pels animals a èpoques desfavorables, com els incendis.

S'anomenen a continuació les plantes del catàleg del Montgó de major interès:

Endemismes exclusivament valencians:

Biscutella montana Cav. [Llunetes de penya-segat, anteojos]

Brassica repanda (Willd.) DC. subsp. *maritima* (Willk.) Heywood. [Ravenissa de penya-segat, rabaniza de roca]

Centaurea rouyi Coincy. [Bracera de la Marina, centaurea del Montgó].

Erucastrum virgatum (J.& C. Prels.) C. Presl. subsp. *brachycarpum* (Rouy) Gómez-Campo. [Ravenissa major, jaramago de roca].

Hippocrepis valentina Boiss. [Ferradura de la Marina, herradura valenciana].

Leucanthemum gracilicaule (Dufour) Rouy. [Margarida valenciana, margarita].

Limonium rigualii M.B. Crespo & Erben. [Saladella de Les Rotes, Limonio de Rigual].

Limonium scopulorum M.B. Crespo & M.D. Lledó. [Saladella, Limonio].

Sarcocapnos saetabensis Mateo & Figuerola. [Cor de penya de flor, zapatitos de la Virgen].

Scabiosa saxatilis Cav. subsp. *saxatilis*. [roseta de penya, col de peña].

Thymus webbianus Roy. [Farigola marinenca, tomillo rastrero].

Endemismes valencianobaleàrics:

Asperula pau Font Quer subsp. *dianensis* (Font Quer) De la Torre, Alcaraz & Crespo. [Canyeta d'or, asperilla diànica].

Carduncellus dianius Webb. [Herba santa, cardo santo].

Diploaxis ibicensis (Pau) Gómez-Campo. [Ravanell d'Eivissa, jaramago de Ibiza].

Sedum sediforme (Jacq.) Pau subsp. *dianium* (O Bolós) O. Bolós. [Raïm de pastor, uña de gato].

Silene hifacensis Rouy ex Willk. [Colletja de roca, silene de Ifach].

Endemismes valencians i de zones confrontades:

Crepis albida Vill. subsp. *scorzoneroides* (Rouy) Babcock. [Lletsó groc, crepis].

Galium valentinum Lange. [Espunyidella valenciana, galio valenciano].

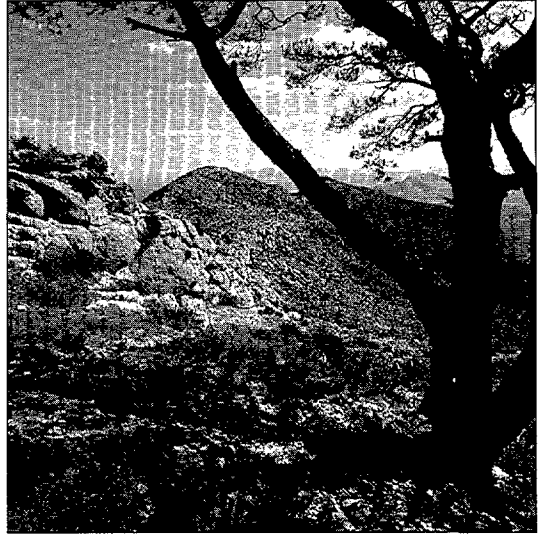
Sideritis dianica Ribera, Obón, De la Torre & Barber. [Cua de gat, rabo de gato].

Thymus vulgaris L. subsp. *aestivus* (Reuter ex Willk.) A Bolós & O. Bolós. [Farigola d'estiu, tomillo fino].

MARGALLO

V. Urios

ASPECTE DEL CIM

V. Urios

Endemismes iberollevantins:

Arenaria montana L. subsp. *intricata* (Ser.) Pau. [Coixí blanc, arenaria montana].

Biscutella valentina (L.) Heywood. [Llunetes, anteojos].

Carduus assoi (Willk.) Pau. [Card ver, cardo borriquero silvestre].

Carduus valentinus Boiss & Reuter. [Card alacantí, cardo borriquero].

Centaurea aspera L. subsp. *stenophylla* (Dufour) Nyman. [Bracera fina, bracera].

Centaureum quadrifolium (L.) G. López & Jarvis subsp. *barrelieri* (Dufour) Ginés López. [Herba de Santa Margarida, centaurea menor].

Chaenorhinum origanifolium (L.) Fourr. subsp. *crassifolium* (Cav.) Rivas Goday & Borja. [Esperons de roca, espuelillas de hoja carnosa].

Conopodium thalictrifolium (Boiss.) Calestani. [Surollons, chufera].

Dianthus broteri Boiss & Reuter. [Clavellet verd, clavelina].

Dianthus hispanicus Asso. subsp. *fontqueri* (O. Bolòs & Vigo) A. Barber, M.B. Crespo & Mateo. [Clavell menut, clavelina fina].

Elaeoselinum tenuifolium (Lag.) Lange. [Julivert marí, falso eneldo].

Erysimum gomez-campoii Polatschek. [Herba de Sant Jaume, erísimo].

Galium fruticosum Cav. [Espunyidella de roca, galio fruticoso].

Guillonea scabra (Cav.) Cosson. [Fenoll negre, guillonea].

Helianthemum croceum (Desf) Pers. subsp. *cavanillesianum* Laínz [Esteperola vera de flor groga, jarilla gris].

Helianthemum asperum Lag. [Esteperola aspra, jarilla aspera].

Hypericum ericoides L. subsp. *ericoides*. [Trencapedres, pinillo de oro].

Linaria cavanillesii Chav. [Conillet de tres fulles, gallo de roca].

Malva stipulacea Cav. [Malva menuda, malvilla].

Reseda valentina (Pau) Pau ex Cámara subsp. *valentina*. [Frare de muntanya, jopillo de zorra].

Rhamnus lycioides L. subsp. *borgiae* Rivas- Martínez. [Arçot de roca, espino de roca].

Satureja obovata Lag. subsp. *obovata*. [Sajolida valenciana, ajedrea fina].
Scrophularia sciophila Willk. [Conillets rojos, falsa betónica].
Serratula leucantha (Cav.) DC. [Calcida fina, cardillo blanco].
Sideritis tragoriganum Lam. [Cua de gat, rabo de gat].
Silene mellifera Boiss. & Reuter. [Colletja de bosc, collejilla de bosque].
Sonchus diana Lacaixa ex Willk. [Lletsó de penya-segat, carraja marina].
Teucrium capitatum L. subsp. *gracillimum* (Rouy) Valdés Bermejo. [Poliol de camí, poleo montuno].
Teucrium homotrichum (Font Quer) Rivas-Martínez. [Poliol groc, poleo dorado].

Orquídiés [abellerses, mosqueres, orquídeas, abejas].

Aceras anthropophorum (L.) Aiton fil. [Flor de l'home penjat, flor del home ahorcado].
Barlia robertiana (Loisel) Greuter.
Neotinea maculata (Desf.) Stern.
Ophrys apifera Hudson [Flor d'abella, flor de abeja].
Ophrys dyris Maire.
Ophrys fusca Link.
Ophrys lutea Cav. [Abellera groga, flor de abeja amarilla].
Ophrys scolopax Cav.
Ophrys speculum Link. [Espill de Venus, espejo de venus].
Ophrys tenthredinifera Willd.
Orchis coriophora L. subsp. *fragans* (Pollini) Sudre.
Orchis italica Poiret in Lam.
Orchis lactea Poiret.
Orchis mascula (L.) L. subsp. *olbiensis* (Reuter) Asch. & Graebner.
Orchis morio L. subsp. *champagneusii* Barneaud. [Satirión].
Orchis pyramidalis L.
Spiranthes spiralis (L.) Chevall.

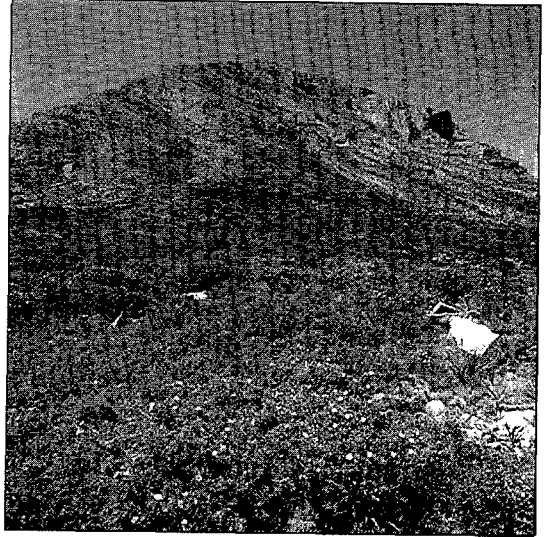
Altres espècies d'interés:

Arbutus unedo L. [Arbocer, madroño].
Buxus sempervirens L. [Boix, boj].
Campanula rotundifolia subsp. *aitanica* Pauex O Bolòs & Vigo. [Campaneta de roca, campanilla].
Chamaerops humilis L. [Margalló, palmito].
Colutea arborescens L. subsp. *atlantica* (Browicz) Ponert. [Espantallos, espantalobos].
Convolvulus valentinus Cav. [Corretjola blava, campanilla valenciana].
Crataegus monogyna Jacq. subsp. *brevispina* (G. Kunze) Franco. [Espí blanc, espino blanco].
Fraxinus ornus L. [Fleix de flor, fresno de flor].
Juniperus oxycedrus L. subsp. *macrocarpa* (Sm) Ball. [Càdec marí, enebro marino].
Juniperus phoenicea L. subsp. *phoenicea*. [Savina, sabina].
Lavandula dentata L. [Espígol dentat, lavanda].
Lavandula multifida L. [Espígol de fulla retallada, alhucemilla].
Micromeria inodora (Desf.) Benth. [Farigola d'Eivissa, tomillo balear].

XARA

V. Urios

HERBA SANTA

V. Urios

Myrtus communis L. [Murta, mirto].

Phillyrea angustifolia L. [Aladern de fulla estreta, labièrnago de hoja estrecha].

Phillyrea latifolia L. [Aladern de fulla ampla, labièrnago de hoja ancha].

Pistacia terebinthus L. [Noguerola, cornicabra].

Potentilla caulescens L. [Potentilla].

Quercus ilex L. subsp. *rotundifolia* (lam.) O. Schwarz ex Morais. [Carrasca].

Rosa sempervirens L. [Roser, rosal].

Ruscus hypophyllum L. [Brusc, brusco].

Sanguisorba ancistroides (Desf.) Cesati. [Pimpinella, pimpinela de roca].

Saxifraga longifolia Lapeyr. [Corona de rei, corona de rey].

Senecio minutus (Cav.) DC. [Seneci, senecio].

Succowia balearica (L.) Medicus. [Succòvia, sucovia].

Teucrium flavum L. subsp. *glaucum* (Jordan & Fourr.) Ronninger. [Teucrigroc, camedrio amarillo]

Thymbra capitata (L.) Cav. [Pebrella, tomillo cabezudo].

Tulipa australis Link. [Tulipà silvestre, tulipán silvestre].

Viburnum tinus L. [Marfull, durillo].

Withania frutescens (L.) Pauquy [Oroval].

3. Efectes dels incendis.

De 1979 a 1996 s'han produït una vintena d'incendis que han afectat a unes 1.400 hectàrees del Montgó. Generalment, han estat estivals i ràpids, almenys en les hores inicials. Han tingut greus efectes sobre la coberta vegetal, afectant a la major part d'espècies endèmiques i als pinars de més edat.

Entre les seues conseqüències més nocives cal remarcar l'augment de l'erosió. En els incendis més recents no hi va haver desprendiments immediats pel efecte del foc, però es va produir fracturació de roques on la combustió fou intensa. Pel que fa a l'erosió hídrica, va ser de tipus laminar i no s'ha observat a les zones incendiades en aquests últims anys la formació de solcs o de rases.

Tampoc es veren desplaçaments en massa. Sí, es va detectar que les drecceres incrementen els processos erosius en augmentar la velocitat de l'aigua d'escorrentia.

La valoració quantitativa de l'erosió es pot realitzar d'una forma aproximativa utilitzant els llibres de comptes del Mapa Geocientífic de la Província d'Alacant. En ell, s'hi estableixen 5 graus, de menys a més erosió segons zones de la província; si estimen per al Montgó un grau d'erosió 2 (grau d'erosió baix), després dels incendis, aplicant els mateixos llibres de comptes a les zones afectades, es va passar a un grau d'erosió 3 (grau d'erosió moderat). La traducció en tones de sòl perdudes varia segons autors i poden significar que els dies en què va haver-hi una absència total de vegetació es passà d'un grau 2, al qual correspon una pèrdua de sòl de 10-20 T/Ha/any al grau 3, al qual correspon unes pèrdues de 20-100 T/Ha/any.

Els efectes dels incendis sobre la fauna depenen en gran mesura de les característiques i extensió dels sinistres. Després de l'incendi de 1994 s'inspeccionà l'àrea cremada i només es va trobar-hi un esquelet d'una serp i dos de cànids; almenys aquests últims anteriors a l'incendi. La rapidesa amb què passà el foc va permetre que la fauna que se soterrà a caus o al sòl no patís danys directes. La fauna també va fugir a la part no cremada, la més afectada va ser els gasteròpodes. A la setmana s'havia observat ja la presència del conill (*Oryctolagus cuniculus*), rabosa (*Vulpes vulpes*), eriçó (*Sciurus vulgaris*), colobra de ferradura (*Coluber hippocrepis*), gripau (*Bufo bufo*), picot verd (*Picus viridis*), tudó (*Columba palumbus*), duc (*Bubo bubo*), oriol (*Oriolus oriolus*), puput (*Upupa epops*), abellerol (*Merops apiaster*), merla blava (*Monticola solitarius*).

Segons es dedueix dels inventaris realitzats després dels incendis forestals de 1994 i 1995, els incendis per si mateixos no suposen una pèrdua de diversitat florística. Dit d'una altra manera, les plantes del Montgó estan adaptades a aquest tipus d'incendis forestals i tenen diferents estratègies per a superar-los. Hi ha espècies que rebroten, altres que augmenten els seus índexs de germinació i altres que es propaguen de les dues formes. Els rebrotos es van veure els dies immediats a l'incendi. Les primeres germinacions es localitzaren als deus dies.

Entre les plantes amb més capacitat de rebrot es troben espècies endèmiques: *Carduncellus danius*, *Scabiosa saxatilis*, *Asperula pau* subsp. *dianensis*. Hi ha altres endèmiques que tenen alts índexs de germinació: *Helianthemum* spp., *Scrophularia sciophila*. I altres que utilitzen ambdues estratègies: *Chaenorhinum origonifonium* subsp. *crassifolium*.

Els endemismes es troben també entre les plantes que recuperen més prompte la grandària que tenien abans de l'incendi. Això és a causa que, pels seus biotipus, són fàcilment recuperables, perquè ordinàriament són plantes vivaces o arbusts petits (hemiciptòfits, camèfits). Les plantes endèmiques més perjudicades a llarg termini són aquelles que no són pròpies d'ambients rupes-tres, perquè el descarnament de la muntanya per l'erosió va minvant els seus hàbitats, en benefici dels ambients rupícoles.

Les espècies més perjudicades han estat arbustives que anteriorment ja eren escasses: *Rosa sempervirens*, *Colutea arborescens*, *Phillyrea latifolia*, *Pistacia terebinthus*, *Fraxinus ornus*, *Buxus sempervirens*. Encara que són totes rebrotadores, no ho fan al 100% i pateixen, a més, una disminució de biomassa. Els faneròfits sofreixen un fort retrocés, essent *Quercus ilex* subsp. *rotundifolia* el que es recupera més ràpidament. Els incendis han suposat a més una greu degradació del paisatge.

ABELLERA

V. Úrios

ESPILL DE VENUS

V. Úrios

FERRADURA DE LA MARINA

V. Úrios

ESPERONS DE ROCA

V. Úrios

4.-El futur de la flora

Si bé és veritat que en els penya-segats inaccessibles habiten plantes molt rares, també és cert que hi ha endemismes en tots els ambients del Montgó, fins i tots en els medis ruderals i arvenses. Als margens dels cultius tradicionals viu el "card alacantí" (*Carduus valentinus*). Als murs de paret seca creix un "lletsó" i un "raïm de pastor" quasi exclusiu de La Marina (*Sonchus diana*e, *Sedum sediforme* subsp. *dianium*) i orlant els camins de terra de Les Planes progressa la bracera (*Centaurea aspera* subsp. *stenophila*).

Les activitats agropecuàries alteraren el medi natural, però van conviure amb ell. A finals del segle XX apareix al Montgó una nova actuació humana, l'urbanística, que es diferencia de les anteriors no sols perquè transforma el

medi natural, sinó perquè el fa desaparèixer. El incalculable valor botànic del promontori diànic és prou motiu per tal de preservar-lo del desenvolupament urbanístic turístic.

La conservació de la reserva genètica requereix especials mesures de protecció. No s'hauria d'introduir espècies al·lòctones o que puguen hibridar-se amb les existents. Per a la conservació de les espècies de major interès cal tenir en compte que la introducció de plantes autòctones procedents de llavors alienes al Montgó pot produir la desaparició de les característiques particulars de les poblacions locals. El nombre d'individus d'algunes espècies és molt escàs. Per a la seua conservació caldria protegir les poblacions d'aquestes espècies localitzades en altres indrets.